

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 01.09.2021
FU-sak: 33/21		Arkivsaknr.:

Forberedelse til NOKUT-tilsyn med UiBs systematiske kvalitetsarbeid

NOKUT har ansvar for å føre tilsyn med universiteters og høyskolers systematiske kvalitetsarbeid, og i 2022 kan Universitetet i Bergen forvente tilsyn. Tilsynet vil omfatte hele UiBs systematiske kvalitetsarbeid på alle tre nivåene; bachelor, master og ph.d. Tilsynsprosessen er lik for alle nivåene.

Det vil bli presentert en sak om NOKUT-tilsynet i Universitetsstyret 9. september der Forsknings- og innovasjonsavdelingen og Studieavdelingen presenterer en mer omfattende sak om NOKUT-tilsynet og det systematiske kvalitetsarbeidet som gjøres ved UiB, hva som ligger til grunn for det forestående tilsynet og hvordan UiB jobber for å imøtekomme kravene. Formålet med denne saken er å orientere Forskningsutvalget om det systematiske kvalitetsarbeidet som gjøres ved ph.d.-utdanningen og det forestående tilsynet.

1. Bakgrunn

NOKUT gjennomførte i 2014 en evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved UiB¹. NOKUT fremhevet at det ble jobbet godt og systematisk med kvalitetssikring og kvalitetsutvikling, men at kvalitetssikringssystemet også formelt burde omfatte ph.d.-utdanningen, og at kvalitetssikringen ved ph.d.-utdanningen ble integrert med kvalitetssikringssystemet for den øvrige utdanningen. UiB nedsatte en arbeidsgruppe som foreslo et kvalitetssikringssystem for ph.d.-utdanningen i tråd med doktorgradsstudiets særpreg.

Kvalitetssikringssystemet for ph.d.-utdanning (heretter omtalt som [kvalitetssystem for ph.d.-utdanning](#)) ble vedtatt av universitetsstyret høsten 2017 (sak [129/17](#)). Mye av systemet var en videreføring av allerede eksisterende tiltak, for eksempel ph.d.-utdanningsmeldingen, framdriftsrapportering, midtveiseevaluering, kandidatundersøkelse og emneevaluering. Med styrevedtaket fikk man en formell forankring, en tydelig organisering og planer for videreutvikling av systemet.

I 2019 vedtok Universitetsstyret innføringen av fakultetsvise ph.d.-program. Ved å formelt delegere oppgavene til de ulike fakultetsstyrene fikk UiB på plass en struktur som gjør det enklere å bygge en kultur for kvalitetsarbeid, og utarbeide konkrete tiltak som er tilpasset fakultetenes struktur og fagtradisjon. For hvert ph.d.-program er det oppnevnt et ph.d.-programstyre som skal sikre at fakultetenes ph.d.-program organiseres og gjennomføres med høy kvalitet. Ph.d.-programstyrene er organ som kan fatte vedtak om regler og tiltak, samt gi råd til fakultetsstyrene vedrørende de respektive fakultetenes ph.d.-programmene.

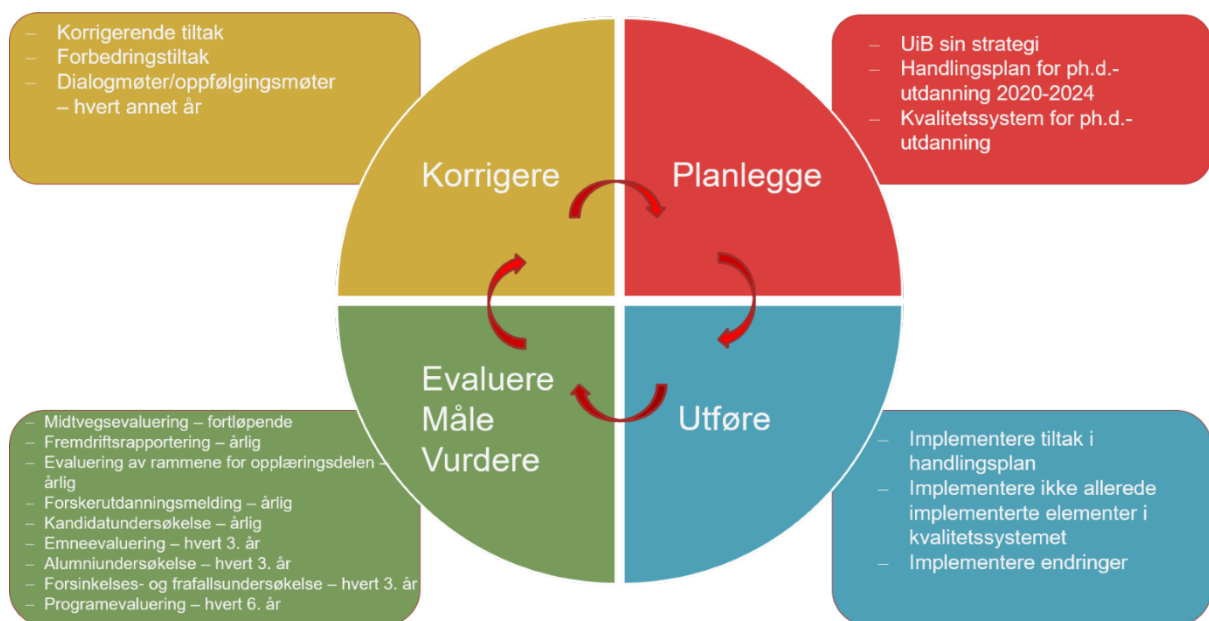
2. UiB sitt kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen – systembeskrivelse, roller og ansvar

¹ Rapport – [Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet i Bergen](#)

Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ved UiB følger de samme overordnede prinsippene for evaluering og rapportering som UiBs kvalitetssystem for utdanning (som i hovedsak består av bachelor- og masterutdanning). De to systemene har likevel separate regler og rutinebeskrivelser. Der kvalitetssystemet for utdanning i stor grad er basert på emneevaluering og programevalueringer, og der alt innhold i utdanningen har en fast tidsmessig plassering i semesteret, er ph.d.-utdanningen i stor grad en individuell utdanning der egen original forskning, og forholdet mellom kandidat og veiledere er sentrale bestanddeler. Både oppstart og fullføring av ph.d.-utdanningen skjer hele året. Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen gjenspeiler nettopp denne egenarten.

Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen forvaltes av Forsknings- og innovasjonsavdelingen, mens det er Studieavdelingen som forvalter kvalitetssystemet for utdanning.

Elementene i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen følger en syklisk prosess (Figur 1), der de fire fasene (1) *planlegge*, (2) *utføre*, (3) *evaluere, måle og vurdere*, og (4) *korrigere* skal gjentas innenfor alle aktiviteter og på alle nivå med det formål å sikre en kontinuerlig utvikling av kvaliteten over tid, samt å sørge for at ph.d.-utdanningen følger gjeldende krav i lover og forskrift. Gjennom en slik syklisk prosess skal man sørge for at svikt i kvaliteten fanges opp og møtes med tiltak for oppfølging og forbedring. Tiltak som blir iverksatt skal dokumenteres. Prosessen skal videre sikre at kvalitetsarbeidet blir brukt til å forbedre og utvikle kvaliteten, og sørge for at resultatene fra kvalitetsarbeidet skal inngå i kunnskapsgrunnlaget ved vurdering og strategisk utvikling av ph.d.-utdanningen.

Figur 1: illustrasjon av det systematiske kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB.

Ansvar for gjennomføringen av kvalitetsarbeidet på ph.d.-nivå er delt mellom sentral ledelse, fakultetsledelsen og grunnenhetene. Det overordnede ansvaret for kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ligger hos universitetsstyret. Universitetsstyret får seg forelagt den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen og har ansvar for å innføre tiltak overfor det enkelte fakultet eller for UiB sin ph.d.-utdanning som helhet på bakgrunn av resultater fra denne eller dialogmøtene som universitetsledelsen skal gjennomføre med fakultetene. Videre ligger en stor del av ansvaret hos ph.d.-programstyrene for de fakultetsvise programmene. Ph.d.-programstyrene har ansvar for gjennomføring og oppfølging av elementer som emneevaluering, evaluering av emneporteføljen og

rammene for opplæringsdelene, samt evaluering av de fakultetsvise ph.d.-programmene og kandidatundersøkelsen. Grunnenhetene har ansvar knyttet til elementene som krever oppfølging og eventuelle tiltak på individnivå, som midtveisevaluering og fremdriftsrapportering.

3. Tilsyn fra NOKUT med det systematiske kvalitetsarbeidet

NOKUT har ansvar for å føre tilsyn med universiteters og høyskoleers systematiske kvalitetsarbeid, og UiB kan forvente tilsyn i 2022. Målet med tilsynet er:

- Å kontrollere at institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid oppfyller gjeldende krav i lov og forskrift
- Å stimulere institusjonene til å videreutvikle det systematiske kvalitetsarbeidet. Tilsynet skal synliggjøre styrker og avdekke områder der institusjonen trenger å videreutvikle det systematiske kvalitetsarbeidet.

NOKUT har de siste årene fått nye rammer for tilsynsarbeidet gjennom revidert regelverk og reviderte standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i Europa. Gjeldende nasjonale krav til institusjonenes kvalitetsarbeid er fastsatt i NOKUTs studietilsynsforskrift² fra februar 2017 og i Kunnskapsdepartementets forskrift om kvalitet i høyere utdanning³ fra 2016.

Den viktigste endringen i studietilsynsforskriften når det gjelder tilsyn er at det nå stilles direkte krav til institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid, jft. kapittel 4, § 4-1. I kapittel 4 i studietilsynsforskriften står det blant annet at institusjonenes kvalitetsarbeid skal være forankret i en strategi og at det skal være forankret i institusjonens styre og ledelse. Videre skal institusjonen ha ordninger for systematisk kontroll av at studietilbudene tilfredstiller kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning. For å kunne vurdere kvaliteten skal institusjonene systematisk innhente informasjon fra relevante kilder. Kunnskapen skal brukes til å utvikle kvaliteten og avdekke eventuell sviktende kvalitet. Resultatene fra kvalitetsarbeidet skal inngå i kunnskapsgrunlaget ved vurdering og strategisk utvikling av institusjonenes samlede portefølje.

For å få kvalitetsarbeidet vurdert til tilfredsstillende må alle ledd i kapittel 4, § 4-1 godkjennes. Gjennom tilsynet vil komiteen vurdere alle punktene i § 4-1 og gi en helhetlig vurdering av dem. Hvert ledd vil vurderes til godkjent eller ikke, og det vil fremkomme hva som eventuelt må rettes opp.

Tilsynet vil omfatte hele UiB sitt kvalitetsarbeid, på alle tre nivåene bachelor, master og ph.d. NOKUT vil i forbindelse med tilsynet be om dokumenter fra institusjonsledelsen og på ulike nivåer i institusjonen. I tillegg velger NOKUT vanligvis ut rundt 5 studieprogram i tilsynene, hvorav vanligvis minst ett ph.d.-program.

4. Organisering av tilsynsprosessen internt ved UiB

Oppfølgingen av tilsynet vil bli organisert på en måte som involverer både sentralt nivå, der Studieavdelingen og Forsknings- og innovasjonsavdelingen er sentrale, og fakultetsnivå/institutt/programnivå for de utvalgte programmene.

For å organisere tilsynet er det foreslått å opprette en gruppe på sentralt nivå, ledet av prorektor, som skal lede og koordinere arbeidet. Denne gruppen skal innhente dokumentasjon på sentralt nivå. For hvert av programmene som velges ut, etableres det fakultetsvise grupper. Arbeidet skal forankres i dekangruppen, i Utdanningsutvalget og Forskningsutvalget.

² [Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning](#)

³ [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#)

5. Videre arbeid med kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen

Gjennom høsten 2021 og våren 2022 vil FIA jobbe videre for å iverksette de siste elementene i kvalitetssystemet som ikke allerede er iverksatt, som for eksempel Alumni-undersøkelse og Forsinkelses- og frafallsundersøkelse. Det vil videre bli gjort tilpassinger i kvalitetssystemet etter innspill fra fakultetene, for å sørge for en kontinuerlig kvalitetsutvikling.

Saken legges fram for Forskningsutvalget til informasjon.

19.08.2021 Marie Eide/Yngve Brynjulfsen/Birgit Falch/Benedicte Løseth